

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1VObd0/2/2026
Identifikačné číslo spisu:	6125335950
Dátum vydania rozhodnutia:	13.05.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Andrea Moravčíková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:6125335950.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veľkom senáte obchodnoprávneho kolégia zloženom z predsedníčky veľkého senátu JUDr. Kataríny Pramukovej a členiek senátu JUDr. Lenky Praženkovej, JUDr. Beáty Miničovej, JUDr. Jany Hullovej, JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. (sudkyňa spravodajkyňa), JUDr. Ivany Nemčekovej a JUDr. Aleny Poláčkovej, PhD., v spore žalobcu Medicop s.r.o., Novomeského 46, Pezinok, IČO: 54 231 850, zastúpeného JUDr. Matejom Vídom, advokátom, Papraďová 3, Bratislava, proti žalovanému Kristína Kubová, BOMAX - STAV, Dukelská 1388/47, Modra, IČO: 48 337 595, o zaplatenie 1 000 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 48Cn/2/2025, o nesúhlase Okresného súdu Pezinok s postúpením sporu Okresným súdom Banská Bystrica, takto

rozhodol:

Vec vracia Okresnému súdu Pezinok.

Postúpenie veci upomínacím súdom podľa § 10 ods. 3, resp. § 14 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínanom konaní, nie je výsledkom skúmania jeho príslušnosti podľa § 40 a 41 CSP. Nejde preto o postúpenie sporu podľa § 43 ods. 1 CSP a nesúhlas súdu, na ktorý bola vec postúpená upomínacím súdom, s postúpením veci, nezakladá spor o príslušnosť v zmysle § 43 ods. 2 CSP.

Súd, ktorému bola vec z upomínacieho súdu postúpená, skúma svoju príslušnosť za splnenia podmienok upravených v § 40 a § 41 CSP a ak zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor podľa § 43 ods. 1 CSP príslušnému súdu, o čom upovedomí žalobcu a aj žalovaného, ak mu bola žaloba už doručená. Pre skúmanie príslušnosti sú v tomto prípade rozhodujúce okolnosti v čase začatia upomínacieho konania (§ 36 CSP). Ak súd, ktorému bol spor takto podľa § 43 ods. 1 CSP postúpený s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis podľa § 43 ods. 2 CSP spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica dňa 24. novembra 2025 postúpil spor na prejednanie a rozhodnutie Okresnému súdu Pezinok z dôvodu, že zo strany žalobcu bol podaný návrh na pokračovanie v konaní na súde príslušnom na prejednanie veci podľa § 14 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o upomínacom konaní“). Okresný súd Pezinok s postúpením sporu nesúhlasil a namietol, že nie je súdom príslušným na prejednanie a rozhodnutie sporu. Nesúhlas s postúpením odôvodnil tým, že z obsahu žaloby, jej príloh a ďalších podaní vyplýva, že ide o spor obchodnoprávnej povahy. Predkladajúci súd poukázal na to, že žalobca (obchodná spoločnosť) so žalovanou (živnostník) uzatvorili zmluvu o dielo - rekonštrukcia priestorov (ordinácie) žalobcu. Predkladajúci súd mal za to, že ide o spor obchodnoprávnej povahy, na prejednanie ktorého je kauzálné príslušný „obchodný“ súd podľa § 22 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) - Mestský súd Bratislava III. Okresný súd Pezinok predložil súdny spis podľa § 43 ods. 2 CSP na rozhodnutie o príslušnosti priamo Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súdu spoločne nadriadenému obom súdom.

2. Senát 5O najvyššieho súdu, ktorému táto vec (nesúhlas s postúpením) pripadla podľa rozvrhu práce najvyššieho súdu na rozhodnutie, v rámci jej prejednávania dospel k záveru, že vec je potrebné postúpiť na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu (ďalej tiež len „veľký senát“) uznesením sp. zn. 5Ndob/48/2025 z 27. januára 2026, v ktorom aj svoj odlišný názor odôvodnil (§ 48 ods. 1 CSP).

3. Predkladajúci senát svoj postup odôvodnil tým, že senáty obchodnoprávneho aj občianskoprávneho kolégia vo veciach týkajúcich sa priameho postúpenia veci najvyššiemu súdu postupom podľa § 43 ods. 2 CSP rozhodujú tak, že uznesením priamo určia, ktorý súd je príslušný vec prejsť, aplikujúc extenzívny výklad § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní, považujúc ho za postup zodpovedajúci postupu podľa § 43 CSP, tu primárne s poukazom na rozhodnutie sp. zn. 9Ndc/55/2023 zo 7. decembra 2023, ktoré uvádza, že vzhľadom na skutočnosť, že k postúpeniu sporu (veci) môže dôjsť nielen za splnenia podmienok uvedených v § 43 ods. 1 CSP, ale aj pri splnení podmienok uvedených v § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní, je potrebné pojem „postúpenie sporu“ použitý v texte § 43 ods. 2 CSP vykladať extenzívne, t. j. tak, že pod postúpením sporu je treba rozumieť nielen postúpenie sporu ako výsledok postupu súdu podľa § 43 ods. 1 CSP, ale aj ako výsledok postupu súdu podľa § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní. Následne však nastala situácia, že Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) vo svojich rozhodnutiach pravidelne konštatuje, že postup Okresného súdu Banská Bystrica podľa § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní nie je postupom podľa § 43 CSP a Okresný súd Banská Bystrica vec nepostupuje iným súdom z dôvodu, že nie je príslušný (§ 43 CSP), ale z dôvodu, že si plní zákonnú povinnosť (§ 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní).

4. Pri rozhodovaní senátov najvyššieho súdu o kauzálny príslušnosti súdov, zohľadňujúcim obchodnoprávny resp. občianskoprávny charakter sporu, dochádza k nejednotnosti voči postupu súdov nižšej inštancie, pričom túto nejednotnosť bolo potrebné odstrániť postúpením veci veľkému senátu podľa § 48 CSP. Predkladajúci senát 5O za účelom zjednotenia postupu pri riešení tejto otázky, opierajúc sa a zohľadňujúc právny názor formulovaný ústavným súdom vo viacerých rozhodnutiach (napr. I. ÚS 710/2025, III. ÚS 599/2025, IV. ÚS 613/2025), dospel k záveru o nesprávnosti extenzívnej interpretácie a tým aj aplikácie ustanovenia § 43 ods. 2 Civilného sporového poriadku v takom prípade postúpenia veci z upomínacieho súdu, aký bol už skôr predmetom posúdenia a rozhodnutia v uznesení sp. zn. 9Ndc/55/2023 zo 7. decembra 2023. Predkladajúci senát 5O sa od tohto právneho názoru odklonil so záverom, že postup Okresného súdu Banská Bystrica podľa § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní nepovažuje za postup podľa § 43 CSP. Na podporu možnosti veľkého senátu konať a rozhodovať aj vo veciach týkajúcich sa nachádzania kauzálny príslušnosti súdov poukázal predkladajúci senát na uznesenie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia sp. zn. 1VCdo/2/2024 z 12. novembra 2024.

5. Veľký senát si pred rozhodnutím podľa § 48 ods. 4 CSP vyžiadala stanoviská ministra spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej tiež len „minister“), generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej tiež len „generálny prokurátor“) a právnických fakúlt univerzít. Vyjadrili sa minister, generálny prokurátor a právnické fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a Trnavskej univerzity v Trnave, pričom

všetci zhodne s predkladajúcim senátom 5O vyjadrili názor, že Okresný súd Banská Bystrica vec nepostupuje iným súdom z dôvodu, že nie je príslušný (§ 43 CSP), ale z dôvodu, že si plní zákonnú povinnosť (§ 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní), a najvyšší súd tak nie je súdom príslušným rozhodovať postupom podľa § 43 ods. 2 CSP vo veciach, kedy takéto postúpenie považuje súd, ktorému Okresný súd Banská Bystrica vec postúpil, za nesprávny.

6. Minister spravodlivosti vo svojom stanovisku zo dňa 23. apríla 2026 zastáva názor, že postup podľa § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní nemožno kvalifikovať ako postup podľa § 43 CSP, a to ani v prípade následného nesúhlasu súdu, ktorému bola vec postúpená. Explicitne uvádza, že až následne v prípade, že súd, ktorému bola postúpená súdom, ktorému vec postúpil súd upomínací, s postúpením nesúhlasí, predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti. Rozhodovanie o príslušnosti najvyšším súdom podľa § 43 ods. 2 CSP prichádza do úvahy až sekundárne, t. j. po vyčerpaní postupu medzi súdmi nižších inštancií, pričom samotné postúpenie veci upomínacím súdom nie je založené na nepríslušnosti, ale na zákonom predpokladanom procesnom prechode do sporového konania. Minister zároveň poukazuje na to, že dôvodom postúpenia veci podľa § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní nie je absencia príslušnosti upomínacieho súdu, ale procesná situácia vyvolaná podaním odporu a návrhom na pokračovanie v konaní, čo vylučuje podradenie tohto postupu pod režim § 43 CSP.

7. Generálny prokurátor sa stanoviskom zo dňa 20. apríla 2026 plne stotožnil s právnym názorom postupujúceho senátu, podľa ktorého v prípade postúpenia veci upomínacím súdom nejde o spor o príslušnosť v zmysle § 43 ods. 2 CSP, a preto vec nemá byť predkladaná nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti. Zdôraznil, že okresný súd, ktorému bola vec postúpená, „vykonáva procesné úkony ab initio tak, že platí fikcia, že vec sa nachádza v štádiu podanej žaloby“ a je oprávnený samostatne skúmať svoju právomoc a príslušnosť bez viazanosti postupom upomínacieho súdu.

8. Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici vyjadrením zo dňa 22. apríla 2026 zdôraznila, že upomínací súd je zákonom určený ako príslušný súd pre daný typ konania, pričom jeho následný postup nie je výsledkom skúmania príslušnosti podľa § 40 a § 41 CSP, ale zákonnej povinnosti zabezpečiť prechod veci do sporového režimu, pričom ide o „procesnú transformáciu konania z osobitného režimu do režimu sporového konania, nie o riešenie konfliktu príslušnosti medzi súdmi“. Za kľúčové považuje aj to, že v danej situácii absentuje základný znak aplikácie § 43 CSP, a to existencia sporu o príslušnosť medzi súdmi a prípadné nesúhlasné stanovisko súdu, ktorému bola vec postúpená upomínacím súdom, neznamená automaticky vznik kompetenčného konfliktu v zmysle tohto ustanovenia. Ide tak o autonómny procesný režim, ktorý má byť interpretovaný v súlade so svojím účelom, a veľkému senátu odporúča prijať výklad rešpektujúci osobitnú povahu upomínacieho konania a odmietajúci jeho subsumovanie pod § 43 CSP.

9. Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave v stanovisku zo dňa 20. apríla 2026 uviedla, že ide o zákonom predpísaný procesný postup, ktorého účelom je zabezpečiť prechod veci do sporového konania, pričom upomínací súd nevykonáva posúdenie svojej príslušnosti podľa § 40 a § 41 CSP. Vo vzťahu k účelu § 43 CSP fakulta osobitne uviedla, že „účelom § 43 ods. 1 a 2 CSP je umožniť obom súdom, medzi ktorými vzniká spor o príslušnosť, aby k svojej nepríslušnosti zaujali názor a v prípade nezhody, aby spor o príslušnosť vyriešili ich spoločne nadriadený súd“. Tento účel však v posudzovanej situácii nie je naplnený, keďže upomínací súd „sa o príslušnosť nespori“, ale „postupuje vec preto, že si plní svoju zákonnú povinnosť“. Fakulta zároveň poukázala na dôsledky extenzívneho výkladu prijatého v uznesení sp. zn. 9Ndc/55/2023, podľa ktorého by sa rozhodovanie o príslušnosti presúvalo na najvyšší súd, hoci ten nie je spoločne nadriadeným súdom dotknutých súdov. Takýto výklad vedie k situácii, keď „spor o príslušnosť nerozhodne spoločne nadriadený súd, ktorým by mal byť v tomto prípade Krajský súd Bratislava, ale spor o príslušnosť rozhodne najvyšší súd“, čím dochádza k popretiu systematiky § 43 CSP a vylúčeniu súdu, ktorý by mal byť potenciálne príslušný, z možnosti vyjadriť sa k svojej príslušnosti.

10. Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave vo svojom stanovisku zo dňa 22. apríla 2026

odmietla extenzívny výklad § 43 CSP prijatý v uznesení sp. zn. 9Ndc/55/2023, podľa ktorého sa za „postúpenie sporu“ v zmysle § 43 CSP považuje aj postup Okresného súdu Banská Bystrica podľa § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní. Stanovisko vychádza z toho, že postup upomínacieho súdu pri podaní návrhu na pokračovanie v konaní nepredstavuje rozhodovanie o nepríslušnosti podľa § 40 a § 41 CSP, ale plnenie osobitnej zákonnej povinnosti vyplývajúcej zo zákona o upomínacom konaní. Fakulta pritom poukázala aj na následnú judikatúru Ústavného súdu SR (I. ÚS 710/2025, III. ÚS 599/2025, IV. ÚS 613/2025), ktorá zdôraznila, že Okresný súd Banská Bystrica vec nepostupuje z dôvodu svojej nepríslušnosti, ale z dôvodu zákonom predpokladaného procesného mechanizmu pokračovania v konaní. Podľa predkladaného názoru má preto súd, ktorému bola vec postúpená podľa § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní, povinnosť samostatne skúmať svoju príslušnosť podľa § 40 a § 41 CSP a až v prípade zistenia nepríslušnosti postupovať podľa § 43 ods. 1 CSP. Extenzívny výklad považuje za výklad, ktorý eliminuje možnosť nápravy nesprávne určenej príslušnosti už na prvom stupni konania a nerešpektuje osobitosti upomínacieho konania.

11. Veľký senát po prejednaní veci dospel k záveru, že s právnym názorom senátu 50 najvyššieho súdu, vyjadreným v uznesení o postúpení veci a podporeným všetkými subjektami oslovenými so žiadosťou o stanoviská, je opodstatnené sa stotožniť, a to z nasledovných dôvodov:

K povinnosti trojčlenného senátu najvyššieho súdu postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu, ak existuje rozdielna rozhodovacia prax

12. Veľký senát sa najskôr zaoberal otázkou, či v posudzovanej veci boli splnené podmienky jeho rozhodovania podľa § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku, a to osobitne z hľadiska významu pojmu „rozhodnutie iného senátu najvyššieho súdu“, v ktorom už bol vyjadrený právny názor odlišný od právneho názoru, ku ktorému dospel predkladajúci senát.

13. Zo znenia § 48 ods. 1 CSP vyplýva, že rozhodujúcimi predpokladmi postupu podľa § 48 ods. 1 CSP sú po prvé existencia právneho názoru, ku ktorému senát najvyššieho súdu dospel pri svojom rozhodovaní, po druhé odlišnosť tohto právneho názoru od právneho názoru už skôr vyjadreného, a po tretie skutočnosť, že skorší právny názor bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu.

14. Účelom § 48 CSP nie je vytvoriť samoúčelný procesný mechanizmus postúpenia veci medzi senátom a veľkým senátom, ale zabezpečiť jednotnosť rozhodovania najvyššieho súdu a tým aj ochranu princípu právnej istoty. V komentárovej literatúre sa k potrebe zriadenia veľkého senátu uvádza, že „diametrálne odlišné právne posúdenie veci súdom v skutkovo totožných veciach za jednotnej právnej úpravy je v podmienkach materiálneho právneho štátu neakceptovateľné“ (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol.: Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 217; ďalej len „Komentár“). Práve tomuto následku má zamedziť mechanizmus veľkého senátu.

15. Veľký senát je preto potrebné chápať ako osobitný zákonný nástroj zabezpečenia jednotnosti rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu. Komentár výslovne uvádza, že „rozhodovacia činnosť veľkého senátu má slúžiť na zjednocovanie právnych názorov v prvom rade vnútri Najvyššieho súdu SR, jeho jednotlivých kolégií (...) a na zabezpečenie jednotnosti rozhodovania súdov nižších inštancií“ (s. 222). Zároveň sa v ňom uvádza, že „predloženie veci na rozhodnutie veľkému senátu teda nezávisí od voľnej úvahy trojčlenného senátu Najvyššieho súdu SR“. Povinnosť predloženia veci veľkému senátu je teda zákonným dôsledkom zistenia relevantného právneho rozporu, nie otázkou vhodnosti.

16. Uvedené východisko podporuje aj judikatúra ústavného súdu. Ústavný súd konštatoval, že „nepostúpenie veci veľkému senátu znamenalo v konkrétnych okolnostiach posudzovaného prípadu aj popretie samotného účelu a zmyslu § 48 ods. 1 CSP, pretože nič totiž nebránilo tomu, aby iný malý senát v budúcnosti znova odlišne posúdil spornú právnu otázku, čím by sa iba predĺžil stav právnej neistoty a že autoritatívnym a záväzným spôsobom je totiž možné spornú otázku vyriešiť iba verdiktom veľkého senátu“ (nález Ústavného súdu SR č. k. II. ÚS 332/2018). Rovnako ústavný súd uviedol, že

„zákonná povinnosť zakotvená pre dovolací súd v § 48 CSP nie je viazaná na procesnú aktivitu príslušnej strany v spore, keďže sa týka samotnej podstaty výkonu právomoci dovolacieho súdu ako zjednocovateľa judikatúry“ (nález Ústavného súdu SR č. k. IV. ÚS 273/2021). Z týchto záverov vyplýva, že § 48 CSP treba vykladať tak, aby veľký senát mohol reálne plniť svoju zjednocovaciu funkciu všade tam, kde sa v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu (jeho jednotlivých senátov) prejavil právny rozpor spôsobilý ovplyvňovať ďalší procesný postup súdov.

17. Rozsah § 48 ods. 1 CSP nemožno obmedziť iba na otázky hmotného práva. V posudzovanej veci ide o otázku procesnú, a to o výklad vzťahu medzi § 10 ods. 3, resp. § 14 ods. 3 zákona o upomínanom konaní a § 43 ods. 1 a 2 CSP, ako aj o procesný následok nesprávneho predloženia veci najvyššiemu súdu.

18. Osobitne tak bolo potrebné vysporiadať sa s otázkou, či právny názor spôsobilý založiť postup podľa § 48 ods. 1 CSP, môže byť vyjadrený iba v rozhodnutí vo formálnom zmysle, alebo aj v inom akte najvyššieho súdu, ktorý má povahu výsledku aplikácie práva. Samotný text § 48 ods. 1 CSP používa pojem „rozhodnutie“, avšak nedefinuje ho cez konkrétnu procesnú formu. Nemožno preto mechanicky vychádzať z toho, že relevantné je výlučne rozhodnutie označené ako rozsudok alebo uznesenie. Pojem „rozhodnutie“ v tomto kontexte plní funkciu nosiča právneho názoru, ktorý má byť predmetom zjednotenia. Ak by sa tento pojem vyložil výlučne formálne, časť reálnej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu, v ktorej sú formulované právne závery so všeobecným procesným dosahom, by zostala mimo zjednocovacieho mechanizmu veľkého senátu. Taký výklad by bol v rozpore s účelom § 48 ods. 1 CSP, ktorým je odstránenie právneho rozporu a zabezpečenie predvídateľnosti rozhodovania.

19. Tento záver je podporený aj ústavnoprávnym materiálnym chápaním aktov súdu. Ústavný súd v náleze sp. zn. III. ÚS 404/2023 zo 7. novembra 2023 (v tejto veci ústavný súd posudzoval práve prípis najvyššieho súdu, ktorý označil ako opatrenie) výslovne uviedol, že „akty aplikácie práva, ktoré nie sú klasickými rozhodnutiami, ale ani iným (spravidla faktickým) zásahom, možno podriaďiť pod pojem opatrenie“ (tamže, bod 12).

20. Z uvedeného nemožno vyvodiť, že každý prípis je rozhodnutím v procesno-formálnom zmysle. Možno z neho však vyvodiť, že neformálne označenie aktu súdu samo osebe nevylučuje, aby (obsahovo) išlo o akt aplikácie práva, v ktorom je vyjadrený právny názor s právnymi účinkami. Pre účely § 48 ods. 1 CSP je preto rozhodujúce, či je v takom akte alebo v ustálenej procesnej reakcii najvyššieho súdu rozpoznateľný právny záver odlišný od právneho záveru vyjadreného v inom rozhodnutí najvyššieho súdu. Ak áno, ide o právny rozpor, ktorý z hľadiska účelu § 48 CSP patrí do zjednocovacej pôsobnosti veľkého senátu.

21. Veľký senát preto vychádza z toho, že pojem „rozhodnutie“ v § 48 ods. 1 CSP nemožno vykladať izolovane, čisto formálne a bez ohľadu na účel veľkého senátu. Je potrebné ho vykladať v spojení s pojmom „právny názor“ a so zmyslom § 48 CSP ako nástroja zjednotenia právnych názorov najvyššieho súdu. Relevantné je teda nielen to, či skorší právny názor bol vyjadrený v rozhodnutí označenom ako uznesenie alebo rozsudok, ale aj to, či ide o právny záver najvyššieho súdu prejavovaný pri výkone jeho rozhodovacej právomoci, ktorý má v obdobných veciach určovať ďalší procesný postup. Takýto výklad nepopiera text § 48 ods. 1 CSP, ale napĺňa jeho účel: odstrániť stav, v ktorom by najvyšší súd pri rovnakých procesných situáciách postupoval rozdielne, bez autoritatívneho zjednotenia.

22. V posudzovanej veci predkladajúci senát identifikoval odlišný právny názor od názoru vyjadreného v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 9Ndc/55/2023, podľa ktorého pojem „postúpenie sporu“ použitý v § 43 ods. 2 CSP treba vykladať extenzívne, t. j. tak, že pod postúpením sporu je treba rozumieť nielen postúpenie sporu ako výsledok postupu súdu podľa § 43 ods. 1 CSP, ale aj ako výsledok postupu súdu podľa § 14 ods. 3 zákona o upomínanom konaní. Predkladajúci senát sa od uvedeného právneho názoru odklonil a dospel k záveru, že upomínací súd vec nepostupuje iným súdom z dôvodu, že nie je príslušný (§ 43 CSP), ale z dôvodu, že si plní zákonnú povinnosť (§ 14 ods. 3 ako aj § 10 ods. 3 zákona o upomínanom konaní), a najvyšší súd tak nie je súdom príslušným rozhodovať postupom podľa § 43 ods.

2 CSP vo veciach, kedy takéto postúpenie považuje súd, ktorému upomínací súd vec postúpil, za nesprávny. S uvedeným názorom sa stotožnili a pripomienkujúce subjekty.

23. Za týchto okolností je daný rozpor v právnych názoroch senátov najvyššieho súdu vo vzťahu k procesnému postupu pri riešení otázok založených postupom súdov nižších inštancií odkazujúcich na § 43 ods. 2 CSP, čím sú splnené podmienky pre postup najvyššieho súdu podľa § 48 ods. 1 CSP. Predmetom rozhodovania veľkého senátu nie je abstraktné posudzovanie správnosti jednotlivých administratívnych alebo kancelárskych úkonov najvyššieho súdu, ale zjednotenie právneho názoru na procesnú otázku založenú na aplikácii a interpretácii noriem procesného práva, či predloženie veci najvyššiemu súdu po postúpení veci upomínacím súdom podľa zákona o upomínacom konaní zakladá právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť podľa § 43 ods. 2 CSP. Ide o procesnú právnu otázku spôsobilú opakovane ovplyvňovať rozhodovanie najvyššieho súdu a postup súdov nižších stupňov. Preto patrí do právomoci veľkého senátu podľa § 48 ods. 1 CSP.

24. Veľký senát považuje za potrebné osobitne sa vysporiadať aj s uznesením veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1VCdo/2/2024 z 12. novembra 2024, na ktoré poukázal už predkladajúci senát. Uvedené rozhodnutie bolo vydané vo veci, v ktorej Okresný súd Banská Bystrica po podaní návrhu na pokračovanie v konaní postúpil vec podľa § 10 ods. 3, resp. § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní Mestskému súdu Bratislava IV, ktorý následne predložil vec najvyššiemu súdu podľa § 43 ods. 2 CSP a veľký senát občianskoprávneho kolégia následne rozhodol, že na prejednanie a rozhodnutie sporu je príslušný Mestský súd Bratislava IV. Predmetom jeho výslovného právneho posúdenia však bola otázka, či spor poškodeného proti povinnej zmluvnej poisťovni škodcu podľa zákona o PZP má povahu obchodnoprávneho sporu, nie otázka, či postúpenie veci upomínacím súdom podľa § 10 ods. 3, resp. § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní zakladá procesný režim § 43 ods. 1 a 2 CSP. Napriek tomu nemožno prehliadnuť, že rozhodnutím vo veci samej o príslušnosti podľa § 43 ods. 2 CSP veľký senát občianskoprávneho kolégia implicitne vychádzal z predpokladu, že takéto predloženie veci najvyššiemu súdu je procesne prípustné. Práve v tejto implicitnej procesnej premise sa veľký senát obchodnoprávneho kolégia od uvedeného rozhodnutia odchyľuje. Neodchyľuje sa teda od právneho záveru veľkého senátu občianskoprávneho kolégia o povahe sporu podľa zákona o PZP, ktorý nebol predmetom posudzovania v tejto veci, ale od jeho predpokladu, že po postúpení veci upomínacím súdom môže súd, ktorému bola vec postúpená, bez ďalšieho iniciovať postup podľa § 43 ods. 2 CSP pred najvyšším súdom. Tento predpoklad veľký senát obchodnoprávneho kolégia nepovažuje za správny, pretože postúpenie veci podľa § 10 ods. 3, resp. § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní nie je postúpením veci z dôvodu nepríslušnosti podľa § 43 ods. 1 CSP, ale zákonom predpokladaným procesným prechodom veci z osobitného upomínacieho konania do režimu sporového konania. Z toho dôvodu nemožno ani nesúhlas súdu, ktorému bola vec takto postúpená, považovať za spor o príslušnosť podľa § 43 ods. 2 CSP, o ktorom by mal bez ďalšieho rozhodovať najvyšší súd.

25. Veľký senát taktiež považuje za potrebné dodať, že prijatie veci na rozhodnutie veľkým senátom neznamenaá prejudikovanie záveru, že každý budúci postup najvyššieho súdu pri posudzovaní procesného postupu v obdobných veciach musí mať formu uznesenia. Znamená iba to, že samotné zjednotenie právnej otázky, pri ktorej vznikol rozpor v právnych názoroch najvyššieho súdu, musí byť vykonané rozhodnutím veľkého senátu. Až právny názor veľkého senátu vytvorí záväzné východisko pre ďalší zjednotený postup senátov najvyššieho súdu v obdobných veciach (§ 48 ods. 3 CSP). Tento prístup rešpektuje účel § 48 CSP, ako aj ústavnú požiadavku, aby sporné právne otázky v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu neostávali ponechané na paralelné a potenciálne rozporné postupy jednotlivých senátov, ale boli autoritatívne a záväzne vyriešené veľkým senátom.

K samotnej právnej otázke

26. Podľa § 2 zákona o upomínacom konaní, na konanie je kauzálna príslušnosť Okresný súd Banská Bystrica.

27. Podľa § 10 ods. 3 zákona o upomínacom konaní, ak žalobca v lehote podľa odseku 1 podá návrh na

pokračovanie v konaní, platobný rozkaz sa zrušuje, súd postúpi vec do piatich pracovných dní súdu príslušnému na jej prejednanie podľa Civilného sporového poriadku a žalobcu o tom upovedomí. Ak príslušným na jej prejednanie je súd podľa § 2, súd žalobcu upovedomí o pokračovaní v konaní.

28. Podľa § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní, ak žalobca v lehote podľa odseku 1 podá návrh na pokračovanie v konaní, súd postúpi vec do piatich pracovných dní súdu príslušnému na jej prejednanie podľa Civilného sporového poriadku a strany o tom upovedomí. Ak príslušným na jej prejednanie je súd podľa § 2, súd strany upovedomí o pokračovaní v konaní.

29. Podľa ustanovenia § 36 ods. 1 a 2 CSP, konanie sa uskutočňuje na súde, ktorý je na prejednanie príslušný. Príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania, takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania.

30. Podľa ustanovenia § 40 CSP, súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednanie sporu.

30. Podľa ustanovenia § 43 ods. 1 CSP, ak súd postupom podľa § 40 a § 41 zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu. Žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená.

31. Podľa ustanovenia § 43 ods. 2 CSP, ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

32. Veľký senát vychádza z toho, že právna kvalifikácia procesnej situácie vznikajúcej po postúpení veci Okresným súdom Banská Bystrica podľa § 10 ods. 3, resp. § 14 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní nemôže byť založená na mechanickej aplikácii ustanovení § 43 Civilného sporového poriadku, ale musí reflektovať osobitnú povahu tohto procesného režimu a jeho systematické zaradenie v rámci právneho poriadku.

33. Podstatou postupu podľa citovaných ustanovení zákona o upomínacom konaní je zabezpečenie prechodu veci z osobitného režimu upomínacieho konania do režimu sporového konania po zrušení platobného rozkazu. Ide o zákonom predvídaný procesný mechanizmus, ktorý nie je založený na posúdení vecnej alebo miestnej príslušnosti upomínacieho súdu, ale na procesnej transformácii konania vyvolanej podaním odporu a návrhom na pokračovanie v konaní. Upomínací súd v tomto štádiu nekoná ako súd, ktorý by zisťoval svoju nepríslušnosť podľa § 40 a § 41 CSP, ale plní zákonnú povinnosť zabezpečiť ďalší procesný postup v režime sporového konania.

34. Z uvedeného vyplýva, že postúpenie veci v tomto režime nemožno považovať za postúpenie veci z dôvodu nepríslušnosti podľa § 43 ods. 1 CSP. Ak absentuje základný predpoklad aplikácie § 43 CSP, ktorým je existencia postúpenia veci nepríslušným súdom, nemôže vzniknúť ani spor o príslušnosť v zmysle § 43 ods. 2 CSP. Samotná skutočnosť, že súd, ktorému bola vec postúpená, nesúhlasí s takýmto postupom alebo dospeje k záveru o svojej nepríslušnosti, nie je spôsobilá založiť kompetenčný konflikt v zmysle citovaného ustanovenia, keďže druhý zo subjektov potenciálneho sporu - upomínací súd - nevystupuje v tejto situácii ako súd tvrdiaci svoju príslušnosť, ale ako súd vykonávajúci zákonom predpísaný procesný úkon.

35. Tento záver je podporený systematickým výkladom právnej úpravy, ktorý vychádza zo vzťahu osobitnej úpravy upomínacieho konania a všeobecnej úpravy civilného sporového konania. Ustanovenia zákona o upomínacom konaní predstavujú lex specialis vo vzťahu k Civilnému sporovému poriadku, a preto ich procesné mechanizmy nemožno bez ďalšieho subsumovať pod všeobecné ustanovenia CSP upravujúce riešenie sporov o príslušnosť. Extenzívny výklad § 43 CSP, ktorý by zahŕňal aj prípady

postúpenia veci podľa zákona o upomínacom konaní, by viedol k narušeniu systematiky právnej úpravy a k neodôvodnenému rozšíreniu právomoci súdov rozhodujúcich o príslušnosti. Zároveň by takýto výklad mal aj významné procesné dôsledky, keďže presúva rozhodovanie o príslušnosti na súd, ktorý nie je spoločne nadriadeným súdom dotknutých súdov, a tým vylučuje z rozhodovacieho procesu súd, ktorý by bol podľa všeobecných pravidiel príslušný posudzovať vzniknutý procesný konflikt. Takýto postup je v rozpore s účelom úpravy § 43 CSP, ktorým je zabezpečiť riešenie sporov o príslušnosť medzi súdmi nižších stupňov prostredníctvom ich spoločne nadriadeného súdu, ako aj s princípom zákonného sudcu.

36. Veľký senát preto uzatvára, že v prípadoch postúpenia veci podľa § 10 ods. 3, resp. § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní nie sú splnené podmienky pre postup podľa § 43 ods. 2 CSP, a teda nie je daná právomoc (spoločne) nadriadeného súdu rozhodovať o príslušnosti. Procesný postup súdu, ktorému bola vec takto postúpená upomínacím súdom, sa musí riadiť všeobecnými pravidlami civilného sporového konania, vrátane jeho oprávnenia samostatne skúmať svoju príslušnosť a v prípade jej nedostatku postupovať podľa príslušných ustanovení CSP bez toho, aby sa ním vec nesprávne priamo predkladala (spoločne) nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti.

37. Veľký senát vec prejednal a meritorne sa vysporiadal s predloženou právnou otázkou, keďže existuje materiálny rozpor právnych názorov, vec rozhodol uznesením, formulujúc právnu vetu, a poskytnúc odôvodnenie, ktorého obsah poskytol záväzný výklad rozhodnej právnej otázky. Keďže právny názor vyjadrený v rozhodnutí veľkého senátu je pre senáty Najvyššieho súdu SR záväzný, záväznosť tohto právneho názoru následne zabezpečí, že ďalšia rozhodovacia činnosť najvyššieho súdu - bez ohľadu na jej konkrétnu procesnú formu - bude jednotná a predvídateľná.

Zhrnutie právnych záverov a záväzný právny názor veľkého senátu

38. Veľký senát s poukazom na závery vyslovené vyššie tak záver o možnom extenzívnom výklade § 43 ods. 2 Civilného sporového poriadku formulovanom v uznesení sp. zn. 9Ndc/55/2023 zo 7. decembra 2023 za správny nepovažuje a od neho sa odkláňa s tým, že postup Okresného súdu Banská Bystrica podľa § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní nepovažuje za postup podľa § 43 CSP. Okresný súd Pezinok tak nie je súd, ktorému bola vec postúpená nepríslušným súdom podľa § 43 ods. 1 CSP, keďže Okresný súd Banská Bystrica vec nepostupuje iným súdom z dôvodu, že nie je príslušný (§ 43 CSP), ale z dôvodu, že si plní zákonnú povinnosť (§ 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní). Keďže nadriadeným súdom Okresného súdu Pezinok v obchodnoprávných veciach je Krajský súd v Bratislave a nadriadeným súdom Mestského súdu Bratislava III v obchodnoprávných veciach je rovnako Krajský súd v Bratislave, možno konštatovať, že Okresný súd Pezinok neumožnil Mestskému súdu Bratislava III vo veci začať konať, eventuálne postúpiť vec spoločne nadriadenému Krajskému súdu v Bratislave pri jeho prípadnom nesúhlase s postúpením, a preto je potrebné vec vrátiť Okresnému súdu Pezinok na zabezpečenie správneho postupu.

39. Z týchto dôvodov veľký senát vyslovil právny názor, ktorý je záväzný pre senáty najvyššieho súdu (§ 48 ods. 3 CSP):

Postúpenie veci upomínacím súdom podľa § 10 ods. 3, resp. § 14 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní, nie je výsledkom skúmania jeho príslušnosti podľa § 40 a 41 CSP. Nejde preto o postúpenie sporu podľa § 43 ods. 1 CSP a nesúhlas súdu, na ktorý bola vec postúpená upomínacím súdom, s postúpením veci, nezakladá spor o príslušnosť v zmysle § 43 ods. 2 CSP.

Súd, ktorému bola vec z upomínacieho súdu postúpená, skúma svoju príslušnosť za splnenia podmienok upravených v § 40 a § 41 CSP a ak zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor podľa § 43 ods. 1 CSP príslušnému súdu, o čom upovedomí žalobcu a aj žalovaného, ak mu bola žaloba už doručená. Pre skúmanie príslušnosti sú v tomto prípade rozhodujúce okolnosti v čase začatia upomínacieho konania (§ 36 CSP). Ak súd, ktorému bol spor takto podľa § 43 ods. 1 CSP postúpený s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis podľa § 43 ods. 2 CSP spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o

príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu.

40. Rozhodnutie prijal veľký senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 7 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.